

עת"א 7505/03/15 - סמיר סרסאוי, נגד משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר, מדינת ישראל, פרקליטות מחוז צפון אזרחי

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 7505-03-15 סרסאוי(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר

בפני	כבוד השופט יוסף בן-חמו
העותר	סמיר סרסאוי,
נגד	
המשיבים	1. משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר
	2. מדינת ישראל
	3. פרקליטות מחוז צפון אזרחי

החלטה

בפני עתירת אסיר להסרת שיוכו הארגונית.

טענות העותר :

השקפת עולמו של העותר השתנתה כליל, הוא חדל מלהשתייך לארגון הפת"ח או להזדהות עם האידיאולוגיה שלו. מזה שנים הוא תומך בהידברות וחיים משותפים בין יהודים וערבים, פיתח תפיסה אזרחית, לפיה כאזרחי המדינה עליו לפעול באופן דמוקרטי וחוקי. אמנם עתירתו של האסיר לשחרור מוקדם נדחתה על ידי וועדת השחרורים (ערעור על החלטת וועדת השחרורים נדחה) אחרי שהונחה בפניה חוות דעת שב"כ שהכחישה את טענות העותר לפיה זנח כליל את השתייכותו לפת"ח עוד בעשור הקודם, אך צוין ש"חלה התמתנות בפעילות" העותר בין השנים 2007-2011, אם כי נטען גם כי הוא חידש את פעילותו האקטיבית בשנת 2012 ולכן אין הם רואים בו כמי שניתק את השתייכותו.

העותר טוען שאמנם נבחר להיות "דובר" כללי של האסירים, בבית הסוהר, אך אין בכך כדי להעיד על השתייכות ארגונית, אלא בייצוג האסירים בענייני מאסרם ובוודאי אין בכך כדי להעיד על קשרים מחוץ לכלא. לכן, אין בעובדה זו כדי לשנות את הקביעה כי העותר ניתק את קשריו כבר מס' שנים עם ארגון פת"ח ואין בעובדה זו כדי למחוק כליל או לבטל את השינויים המשמעותיים שעבר העותר.

בוועדת השחרורים שדחתה את בקשתו ובעתירה נגד החלטת הוועדה בעת"א 11520/11/14 נבחנה שאלת מסוכנותו של העותר ולא ספציפית השתייכותו לארגון.

העותר טוען שבהיותו אזרחי ישראלי פעל על מנת לנתק את האסירים אזרחי ישראל מתמיכה כלכלית של הרשות

הפלסטינית ולהפריד את כליאתם לאגפים נפרדים.

העותר מבקש להסתמך על נימוקי נשיא המדינה שהחליט בפעם השנייה לקצוב את עונשו ל 30 שנות מאסר.

לטענתו, מינויו ל"דובר" מצביע על כך שהנהלת הכלא רואה בו אסיר אמין ואחראי היכול לשמש בתפקיד זה ואין בעצם המינוי כדי להעיד על קשרים לארגון כלשהו מחוץ לכותלי הכלא.

במהלך מאסרו רכש השכלה, השלים לימודים שהקנו לו תעודת בגרות ורכש שני תארים אקדמיים באוניברסיטה הפתוחה. העותר אף הצטרף למפלגה ישראלית המתמודדת בבחירות- "בל"ד" והדבר מצביע על כך שהוא בחר בדרך של השתתפות פוליטית לגיטימית ודמוקרטית כאזרח המדינה ונטש את האידיאולוגיה העוינת, תעיד על כך גם העובדה שהותרו לו, למרות היותו אסיר בטחוני, ביקורי משפחה מדרגה שנייה. מומחים פסיכולוגיים וקרימינולוגיים שבדקו את העותר מציינים כי הוא כבר איננו משתייך לפת"ח או לכל ארגון אחר והמסוכנות הנשקפת ממנו נמוכה.

ב"כ העותר הפנתה לרע"ב "יונס" שקבע מה השיקולים שעל הגורמים המוסמכים לשקול בבואם לקבוע שיוך ארגוני.

תשובת המשיבים:

העותר הינו אסיר בטחוני שנדון למאסר עולם ועונשו הוקצב ל - 30 שנות מאסר לאחר שהורשע בעבירות של הנחת חומרי נפץ בכוונה לגרום מוות, השלכת בקבוקי תבערה וחברות בהתארגנות בלתי חוקית.

קיימת חוות דעת של שב"כ הקובעת שהעותר לא ניתק את קשריו עם ארגון הפת"ח ועל כן הוא מתנגד להסרת השיוך.

קיימת חוות דעת נוספת של היחידה לסיכול טרור "תמר".

גורמי שב"ס מציינים שהעותר הינו אסיר ותיק ודומיננטי, בכיר ובעל מעמד בארגון הפת"ח, השתייך לארגון עוד בטרם נעצר ונשפט והמשיך להשתייך לארגון בתקופת מאסרו והגיע למעמד של דובר כללי של כלל האסירים הביטחוניים בבית הסוהר. בין לבין שימש גם בתפקידי הנהגה פנימיים בארגון הפת"ח בתוך האגפים- דובר אגף.

טענותיו של העותר לפיהן הוא זנח את דרך האלימות נטענו בהליך בעתירה קודמת 11520/11/04 שהוגשה כנגד החלטת וועדת השחרורים לאסירי עולם ונדחתה. בית המשפט התייחס גם לנימוקי הוועדה שהמלצה על קציבת עונשו של העותר "משום שחלה התמתנות ". בית המשפט ציין, בדחותו את העתירה נגד וועד השחרורים, כי חלק נכבד מהפעילות של העותר שעליה ביססה וועדת השחרורים את החלטתה לדחות את בקשתו לשחרור מוקדם, התרחשה לאחר שניתנה החלטת וועדת הקציבה, ולו היה החומר הנוסף בפני וועדת הקציבה, ספק רב אם היתה ממליצה על קציבת עונשו של העותר ל - 30 שנה.

המשיבה מפנה לדברי כב' השופט ארבל בעתירה נגד החלטת וועדת השחרורים, שקבע כי על העותר היה להוכיח כי זנח את האידיאולוגיה המסוכנת אשר הביאה אותו לביצוע העבירות החמורות אותן ביצע. העותר לא עמד בנטל זה. התנהגותו מהעת האחרונה מלמדת כי אם לפרק זמן מסוים דומה היה כאילו מיתן את דעותיו, הרי כעולה מהחומר, התנהגותו מהעת האחרונה, מלמדת כי לא כך הם פני הדברים.

בדין שנערך במעמד הצדדים טענה ב"כ העותר כי אמנם מדובר בעתירה שניה שבה נדון שיוכו הארגוני, אך הנסיבות בעתירה הנוכחית שונות מאוד. העותר ריצה 26 שנות מאסר מתוך ה-30. העתירה הוגשה על מנת לבחון נקודתית את שאלת ההשתייכות הארגונית, ולא כחלק ממכלול שיקולים ובחינות שוועדת השחרורים בוחנת לצורך החלטה לשחרור מוקדם. העותר לא חולק שבעת ביצוע העבירות הוא אכן השתייך לארגון הפת"ח, אך במהלך מאסרו שינה את עמדותיו באופן משמעותי. העותר פנה כבר לפני שנים רבות וביקש להסיר את שיוכו.

דין :

סיוגם של אסירים ביטחוניים נעשה בהתאם לפקנ"צ 04.05.00.

סיוג של אסירים ביטחוניים הינה החלטה אדמיניסטרטיבית פנימית של שב"ס ואינה פועל יוצא של הוראת דין כלשהי. היא נועדה, בין היתר, להקל על הניהול התקין של מתקני הכליאה על ידי החזקת הקבוצות הללו בנפרד.

אכן נקבע בהלכת "יונס" שעל הגורם הביטחוני מוטלת חובה לשקול, גם בהעדר ראיות פוזיטיביות, את מכלול הנסיבות האובייקטיביות הרלוונטיות האוצלות על שאלת המשך הקשר בין אסיר מסוים לבין הארגון שהיה קשור אליו ערב מאסרו. יש להתייחס לנתונים נסיבתיים שונים, המתייחסים, הן למצב הביטחוני הכללי בשטח והן לאסיר הספציפי שעניינו נדון, ולהסיק מהם האם סביר, בנסיבות העניין, כי הקשר בינו לבין הארגון נותק, או שמא עודנו נמשך. לעניין זה, על הגורם הביטחוני לשקול שיקולים כדוגמת אופי העבירה שהאסיר עבר, משך הזמן שחלף מאז, דרך התנהלותו של האסיר בכלא, זהות האסירים איתם הוא מתחבר וכיוצא בזה שיקולים המתייחסים לאסיר. השיקולים שפורטו בהלכת "יונס" אינם אלא מקצת ממכלול השיקולים והנתונים הנסיבתיים שעל הגורם הביטחוני לבחון ולהעריך על פי מיטב שיקולו וידיעותיו המקצועיות בבואו לקבוע האם ליתן חוות דעת בדבר ניתוק הקשר בין האסיר לארגון בהעדר ראיות פוזיטיביות לכאן או לכאן.

וראו גם דברי כב' השופט גרוניס ברע"ב 6797/03 מ"י נ' אלראזק.

פקודה נפרדת המסדירה את תנאי מאסרם של האסירים הביטחוניים, פקנ"צ 03.02.00 "כללים ביחס לאסירים ביטחוניים", מטרתה, כפי שהוגדר בסעיף 2, היא פירוט כללי הביטחון הייחודיים של האסירים הביטחוניים ותנאי מאסרם.

כפי שמפרט סעיף 1 לפקנ"צ מדובר, ככלל, באסירים השפּוּטִים או עצורים בגין עבירות נגד ביטחון המדינה הקיים פוטנציאל ממשי לסיכון בטחון המדינה בכלל ולסיכון הסדר והמשמעת בבית הסוהר בפרט, וזאת לאור טיבה, מהותה ונסיבותיה של העבירה שביצעו, עברם, מניעיהם ומעורבותם בפעילות נגד ביטחון המדינה. כמו כן, מוסבר בפקנ"צ כי לרובם של האסירים הביטחוניים זיקה לארגוני טרור, דבר הטומן בחובו סכנות מיוחדות הן לסדר ולמשמעת בבית הסוהר והן לביטחון המדינה.

בתוך בית הסוהר נהוג להחזיק באסירים הביטחוניים באגפים בהתאם להזדהותם עם ארגוני הטרור השונים. באגפים השונים נבחר מבין האסירים "דובר", לצורך טיפול בבעיות שוטפות של האסירים בבית הסוהר והעברת הנחיות הנהלת בית הסוהר והוראותיה אל האסירים.

סעיף 6 לפקנ"צ 03.02.00, דן בבחירתו ובמעמדו של ה"דובר".

"6ב. אסיר שנבחר ואושר על ידי מפקד בית הסוהר כדובר אגפי, ישמש דובר לצורך הצגת בעיות האסירים בנושא תנאי מחייתם ושגרת חייהם, בבית הסוהר בלבד. בזמן שהאסירים סגורים בתאים, הדובר האגפי יהיה סגור בתאו בדומה לשאר האסירים. דובר אגפי לא יורשה לבקר באגף שונה מזה בו הוא שוהה לכל מטרה שהיא".

מלשון הפקודה ניתן ללמוד כי הדובר נבחר על ידי האסירים ומאושר על ידי מפקד בית הסוהר.

סעיף 4 לפקנ"צ קובע כי אסירים ביטחוניים יוחזקו באגפים נפרדים. אסיר רשאי לבקש כי כליאתו תהיה באופן אחר מהכללים, אך זאת רק בהתקיים שני תנאים מצטברים, שאחד מהם הוא :

1.ב.4) אסיר שלא היה חבר בארגון עוין... או אסיר שהיה חבר בארגון עוין או סייע לביצוע העבירה ושב"כ או גורם בטחוני אחר שעניינו של האסיר מוכר לו שוכנע, לאחר שקיבל נתונים אודותיו מגורמי המודיעין בשב"ס, כי חל באסיר שינוי בולט וממשי וכי הוא ניתק כל מגע, ישיר או עקיף, עם ארגון או חברי ארגון כאמור והוא אינו מקבל כל טובת הנאה מארגון כאמור.

מהאמור לעיל ניתן ללמוד כי:

א. חובת ההוכחה להתנקות מהקשר האידיאולוגי והארגוני חלה על העותר.

ב. הגורם המוסמך לקבוע שמדובר באסיר ביטחוני ולקבוע את שיוכו הארגוני הוא גורמי בית הסוהר על פי חחו"ד השב"כ או גורם מודיעיני אחר שעניינו של האסיר מוכר לו (ראה פסה"ד בדנג"צ 204/13 דברי הנשיא גרוניס, פסקאות 9-3 וכן דברי השופטת פרוקצ'ה בענין יונס, פסקה 12).

עיון בהכרעת הדין וגזר הדין של העותר מעלה שהוא הורשע בכתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון בעבירות של חברות ופעילות בהתארגנות בלתי מותרת, הנחת חפץ מבעיר, זריקת רימון יד, זריקת חפץ מבעיר, שתי עבירות של שידול לזריקת חפץ מבעיר ושותפות לזריקת רימון יד. בהכרעת הדין מצוין כי בשנת 1988 החליט העותר להתגייס לארגון מחבלים כלשהו. לצורך זה יצא למצרים, לאחר שהצליח להתגייס לארגון הפת"ח, הופעל על ידי אחר ועמד איתו בקשר טלפוני, התאמן אצלו בהכנת בקבוקי תבערה ובשימוש באקדח וברימון יד, קיבל הוראה מנציג הארגון לגייס אנשים נוספים ולבצע פעילות חבלה בישראל. העותר אכן גייס אנשים נוספים לחוליה וביצע פיגועים, פגש את מפעילו וקיבל ממנו כספים, דיווח לו על הפעילות והמשיך לעדכן אותו בשיחות טלפוניות. במס' הזדמנויות תכנן העותר לחטוף חיילי צה"ל, לרצחו ולשדוד את נשקו. נהג לנסוע עם חברי החוליה ולנסות לפתות חיילי צה"ל לעלות למושב שליד הנהג, אך הניסיונות לא צלחו.

ביולי 1988 במהלך נסיעתו להונגריה קיבל העותר לבצע פיגוע של רציחת רב אלוף רפאל איתן. ההתנגשות לא בוצעה בסופו של דבר. בפגישה עם המפעיל קיבל סכום כסף נוסף ונאמר לו שהוענקה לו דרגת קצונה. האסיר מצידו הודיע

שהוא עומד לזרוק רימון בחיפה. במסגרת פעילותו גייס עוד מס' אנשים לחוליה ולארגון.

האסיר השתתף בפועל בהצתת 2 אוטובוסים חונים, 4 אירועים של זריקת בקבוקי תבערה לעבר אוטובוסים נוסעים בכביש נצרת שפרעם, לא נגרמו פגיעות בנפש, שכנע שני אנשי חוליה לזרוק רימון יד ולשרוף אוטובוס חונה, נסע עם חבר חוליה נוסף על מנת לבצע פיגוע בחיפה כנקמה על מותו של אבו ג'יהאד. העותר המתין לשותפו ברכב, השותף זרק את רימון היד לעבר קהל במדרחוב ברח' נורדאו וגרם לפציעתם של עשרות אנשים, חלקם בצורה קשה.

בית הדין הצבאי קבע בגזר הדין שהעותר היה היוזם והמשדל לגבי מעשי העבירה ותכנן את כל הפיגועים, רובם בוצעו על ידו ובהשתתפותו. יש לזקוף לחובתו את הפיגוע רווי הדמים ברח' נורדאו כאשר האסיר היה זה שהפעיל את המפגע, סיפק לו את רימון היד, הסיע אותו והיה שותף מלא, ועל כן, אין מקום ליתן משקל לנסיבות האישיות שנטענו ויש למצות עימו את הדין. נדחתה גם בקשתו לעונש "קצוב".

בנספח ב' לתשובה - מכתבה של היחידה לסיכול טרור מרחב הצפון מיום 25/5/15 צוין:

"אנו סבורים כי העותר לא ניתק את קשריו עם ארגון פת"ח ועל כן, אנו ממליצים להתנגד לבקשתו".

בדין בפני וועדת השחרורים מיום 16/9/14, טענה ב"כ העותר ארוכות בעניין הניתוק האידיאולוגי של האסיר והפנתה לפסיקה בעניין זה. במסגרת טיעוניה טענה גם כי אין הקבלה מלאה בין השתייכות ארגונית לבין אידיאולוגיה. כדי להראות אידיאולוגיה קיצונית, אין הכרח להראות השתייכות לארגון, וגם היפוכו של דבר הוא נכון. עצם ההשתייכות הארגונית במיוחד כשמדובר בארגון "פת"ח", למרות שארגון זה מוגדר כארגון טרור, טענה כי אין בכך להוכיח אידיאולוגיה קיצונית וההכרזה על ארגון כארגון טרור איננה חזות הכל.

בהחלטת וועדת השחרורים צוין כי מקום שמדובר במי שביצע עבירות על רקע אידיאולוגי, כמו האסיר, נטל השכנוע מוטל על שכם האסיר לשכנע כי זנח את הרקע האידיאולוגי שעמד ביסוד העבירות הוא גבוה יותר.

הוועדה מפנה לפסיקת בית המשפט העליון שקבעה כי ביצוע של עבירות על רקע אידיאולוגי מלמד במקרים רבים על קו מחשבה מגובש העומד מאחוריהן, העלול, כל עוד לא זנח, להניב בנסיבות מתאימות בעתיד מעשים דומים. בהחלטה יש התייחסות לחוות דעת שב"כ מעודכנת שנערכה ביום 26/5/14 שהיה בה חומר חדש שהתווסף לאחר שנת 2011 ומצביע על אינדיקציות נוספות במשך מס' שנים מאז, שמהן עולה שהעותר לא ניתק את הקשר עם ארגון הפת"ח ועדיין יש קשר והשתייכות לארגון הפת"ח בימים אלה ממש.

גם חוות דעת של פח"ע מודיעין של שב"ס מיום 28/7/14 מצביעה על אסיר דומיננטי בכיר בארגון, מנהיג וחבר בארגון, פועל ארגוני, משויך לארגון הפת"ח וממלא בו תפקידים בכירים ולא ניתק כל זיקה מארגון זה.

בהחלטה נקבע כי התמונה המצטיירת ממכלול הנתונים בכל הנוגע לשיוך האידיאולוגי והארגוני היא של האסיר שהיה ונותר שייך לארגון הפת"ח ולא חל באסיר שינוי בולט וממשי בתפיסת העולם ובאידיאולוגיה.

בפסק הדין בעתירה נגד החלטת וועדת השחרורים, שנדחתה, דחה בית המשפט את הטענה לפיה יש לראות את עניינו של העותר באור מקל יותר מפאת תקופת השחרור הקרובה ויתרת המאסר שנותרה לו לרצות. גם בנימוקי וועדת

הקציבה, לא ראה בית המשפט נימוק המצדיק התערבות בהחלטת וועדת השחרורים, תוך שהוא מציין כי חלק מהפעילות של העותר התרחש לאחר החלטת וועדת הקציבה וציין כי ספק רב אם וועדת הקציבה היתה מקבלת את ההחלטה שקיבלה, לו היתה דנה בעניינו של העותר כיום על יסוד החומר שעמד בפני וועדת השחרורים.

השופט ארבל הוסיף כי על העותר היה להוכיח שזנח את האידיאולוגיה המסוכנת אשר הביאה אותו לעבור את העבירות החמורות שביצע. העותר לא עמד בנטל זה. התנהגותו מהעת האחרונה מלמדת כי אם לפרק זמן מסוים דומה כאילו מיתן את דעותיו, הרי כעולה מהחומר שהונח בפני בית המשפט התנהגותו מהעת האחרונה מלמדת כי לא כך הם פני הדברים.

חוות דעת שב"כ שהוגשה לעיוני ארוכה ומשתרעת על 10 עמודים. התמקדתי בחומר המפורט המתייחס לתקופה מאז יוני 2012 - המפורט בסעיפים 19 ואילך. חוות הדעת מכילה מידע ממנו עולה על המשך קשר ארגוני עם הפת"ח. הדברים אמורים במיוחד לגבי המפורט בסעיף 2 סעיפי משנה 22,23,24,25.

מהמידע עולה שהעותר משתייך לארגון הפת"ח עוד קודם מעצרו כאשר התגייס לארגון הפת"ח ועד היום, כאשר במשך פרק זמן מסוים לפני 2012 לא התקבל מידע אודותיו.

יתר על כן, על העוצמה האידיאולוגית השלילית של העותר יעידו הדברים המפורטים בסעיף 3, סעיף משנה 5.

סיכומם של דברים, שוכנעתי שהגורמים המוסמכים המופקדים על הגדרת האסיר כאסיר ביטחוני והגדרת שיוכו הביטחוני שקלו מכלול רחב מאוד של שיקולים והסתמכו על ראיות מנהליות ראיות. שיקול דעתם עמד לביקורת שיפוטית גם בפני וועדת השחרורים וגם בפני בית המשפט לעניינים מנהליים. הדברים נבדקו גם על ידי ומצאתי שהקביעות הינן מבוססות, ראיות, ובתחום סמכות הרשות המנהלית.

תפקידו של שופט בית המשפט המחוזי הדין בעתירת אסיר הוא תפקיד ביקורת של הרשות השופטת על החלטותיה של הרשות המבצעת. ביסודה של ביקורת זו עומדת השאלה אם רשות ציבורית סבירה רשאית הייתה להגיע להחלטה שאליה הגיעה. ביסודה של ביקורת זו לא עומדת השאלה כיצד היה השופט, אילו עטה איצטלהשל איש ביצוע, מחליט.

האחריות על ניהול בית הסוהר מוטלת על הנציב ועל גורמי שב"ס. בית המשפט איננו מנהל את בית הסוהר. הביקורת השיפוטית היא ביקורת על חוקיות ההחלטה.

משלא מצאתי כי נפל פגם בהחלטה המנהלית המצדיק התערבות, העתירה נדחית.

ניתנה היום, כ"ט תמוז תשע"ה, 16 יולי 2015, בהעדר הצדדים.

